ความยากจนที่ไม่เป็นธรรม

สุธน หิญชีระนันทน์

พิมพ์ครั้งที่ ๑ - มกราคม ๒๕๒๑
โดยสำนักพิมพ์ประพันธ์สาส์น

สารบาญ(Contents)

คำนำ (Introduction)

บทที่ 1 เศรษฐศาสตร์และเศรษฐทรัพย์ (Economics and Wealth)

1. เศรษฐศาสตร์ (Economics)
2. เศรษฐทรัพย์ (Wealth)
3. กฎมูลฐานในทางเศรษฐศาสตร์ (Basic Economic Laws)

บทที่ 2 ผลิตกรรม (Production)

1. การผลิต (Production)
2. ปัจจัยการผลิต (Factors of Production)
3. เปรียบเทียบที่ดิน ทุน และโภคทรัพย์ (Land versus Capital and Non-capital Wealth)
4. ความร่วมมือในการผลิตและการแบ่งงาน (Production Co-operation and Division of Labour)
   א. ลักษณะและประโยชน์ (Description and Advantages)
   ב. การแข่งขันคือความร่วมมือ (Competition is Co-operation)
   ג. การปรับแต่งตามธรรมชาติ (Natural Adjustment)
   ד. ความร่วมมือระหว่างประเทศ (International Co-operation)

บทที่ 3 วิภาคกรรม (Distribution)

1. วิภาคกรรม (Distribution)
2. กฎว่าด้วยวิภาคกรรม (Laws of Distribution)
   א. ขอบริมแห่งการผลิต (Margin of Production)
   ב. กฎว่าด้วยค่าเช่า (Law of Rent)
   ג. กฎว่าด้วยค่าแรง (Law of Wages)
   ד. กฎว่าด้วยดอกเบี้ย (Law of Interest)
3. นายทุนกับผู้ใช้แรงงานมีผลประโยชน์ร่วมกัน (Mutual Interests Between Capitalists and Labourers)
4. ราคาที่ดินคิดจากค่าเช่า (Land Price is Rent Capitalized)

บทที่ 4 มูลฐานของความยากจนและวิธีแก้ไข (Basic Cause of Poverty and Remedy)

1. ผลจากกฎธรรมชาติว่าด้วยวิภาคกรรม (Effect of Natural Law of Distribution)
2. ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ (Economic Depression)
3. การว่างงาน (Unemployment)
4. หลักแห่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน - วิธีแก้ไขความยากจน(Basis of Property - Remedy for Poverty)

บทที่ 5 การภาษีอากร (Taxation)

1. ประเภทของภาษี (Classification of Taxes)
2. หลักบัญญัติแห่งการภาษี (Canons of Taxation)
3. ผลของการเก็บภาษีชนิดต่างๆ (Effects of Taxation)
4. ภาษีขาเข้าทำลายสินค้าออก (Import Duty Hurts Export)
5. ภาษีมูลค่าที่ดิน (Land Value Tax)
6. ทำไมจึงไม่คิดเก็บภาษีจากทุนหรือผู้มีรายได้ดีอื่นๆ ? (Why Not Tax Capital or Other High Income Earners ?)

บทที่ 6 วิธีแก้ไขความยากจนที่เสนอหรือที่ใช้กันอยู่ (Remedies Proposed or Being Used)

1. วิธีการแบบคอมมิวนิสต์หรือสังคมนิยม (Communism and Socialism)
2. การแบ่งสันปันส่วนที่ดินและจำกัดขนาดการถือครอง (Land Re-distribution and Limitation of Land Holding)
3. การควบคุมค่าเช่า (Rent Control)
4. การเก็บภาษีเสริมที่ดิน (Special Assessment on Land along Newly-built Roads)
5. การเก็บภาษีเก็งกำไรที่ดิน (Land Speculation Tax)
6. การเก็บภาษีสูงสำหรับที่ดินไม่ใช้ประโยชน์ (Higher Taxation on Unused Land)
7. การกำหนดค่าแรงขั้นต่ำและการประกันราคาพืชผล (Minimum Wages and Minimum Crop Prices)
8. การประกันการว่างงาน (Unemployment Insurance)
9. การให้สินเชื่อการเกษตร (Agricultural Credits)
10. การสหกรณ์ (Co-operatives)

บทที่ 7 ปัญหาเกี่ยวเนื่องกับระบบภาษีมูลค่าที่ดิน (Problems Concerning Land Value Taxation)

1. ภาษีที่ดินอย่างเดียวจะพอกับรายจ่ายของรัฐบาลหรือไม่ ?(Will land value tax be sufficient for government expenditure ?)
2. ภาษีที่ดินจะก่อความเดือดร้อน ? (Will land value taxation create trouble ?)
3. ภาษีที่ดินผลักภาระไม่ได้จริงหรือ ? (Can't land value tax really be shifted ?)
4. กำลังใจในการปรับปรุงที่ดิน (On Incentive to Improve Land)
5. ความเจริญเป็นเครื่องรุกรานทำให้เสียภาษีที่ดินเพิ่มขึ้น(Progress will increase land value tax)
6. ความยากง่ายในการประเมินราคาที่ดินให้ถูกต้อง (Difficulty for Precise Assessment of Land Values)
7. แหล่งเสื่อมโทรม - อาคารสงเคราะห์ (Slums - Housing Assistance)
8. แหล่งเสื่อมโทรมกับกิจการผังเมือง (Slums and Town Planning)
9. ไม่เคยมีประเทศใดใช้ระบบภาษีมูลค่าที่ดิน ? (No country has ever imposed full land value taxation ?)
10. ภาษีที่ดินใช้ไม่ได้กับระบบเศรษฐกิจปัจจุบันซึ่งมีความซับซ้อน ? (Land value taxation cannot be applied to current complicated economy ?)
11. ผลกระทบกระเทือนต่อการกู้ยืมเพื่อลงทุน (Effect on Investment Credit)

12. การคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศและแก้ดุลการค้า (Protection of Domestic Industries and Balance of Trade)

13. คนต่างด้าวจะได้เปรียบ ? (Aliens To Have Advantage ?)

บทที่ 8 สรุปและส่งท้าย (Summary and Ending Remarks)

ผนวก ก. ความก้าวหน้ากับความยากแค้น ฉบับย่อเหลือ 1/50 (Progress and Poverty, 1/50 Edition)

ผนวก ข. สดุดีเฮนรี่ ยอร์ช (Tributes to Henry George)

ผนวก ค. นิยามศัพท์และกฎมูลฐานทางเศรษฐศาสตร์ (Definitions and Basic Economic Laws)

บรรณานุกรม (Bibliography)

คำนำ

ทฬิททิยं ทุกขं โลเก - ความจนเป็นทุกข์ในโลก

ความยากจนก่อให้เกิดความเดือดร้อนได้อย่างไรบ้าง ทุกท่านคงซึมทราบอยู่แก่ใจดีแล้ว บทความและข่าวคราวในหน้าหนังสือพิมพ์ได้สะท้อนให้เห็นความทุกข์ยากเนื่องจากความจนอย่างชัดแจ้ง นอกจากนั้นความยากจนยังก่อให้เกิดความสูญเสียต่าง ๆ ขึ้นอีกมากมาย ซึ่งก็ยิ่งไปทำให้ปัญหาความยากจนกลับหนักมากขึ้นไปอีก ยกตัวอย่างคนจนต้องจำนำของหรือกู้เงินเขามาใช้ จึงต้องเสียดอกเบี้ยเพิ่มขึ้นนอกเหนือไปจากค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ตามปกติ คนจนซื้อของได้เพียงทีละเล็กทีละน้อย ซึ่งผู้ขายก็ย่อมจะขายให้แพงกว่าปกติอีกเหมือนกัน เช่น ซื้อน้ำตาลทีละ 50 สตางค์ แทนที่จะเป็น 1 กิโลกรัม ซื้อข้าวทีละ 1 ลิตร แทนที่จะเป็น 1 ถัง ฯลฯ เหล่านี้ยิ่งทำให้สภาพของคนจนตกหนักยิ่งขึ้น

เด็กในวัยเรียนกลับต้องออกจากการเรียนกลางคัน เพื่อทำงานหาเงิน เช่น เร่ขายหมากฝรั่ง ขายพวงมาลัย ขายหนังสือพิมพ์ หรือรับจ้างขัดรองเท้า เฝ้ารถ เด็กสาวต้องยอมเสียอนาคตเพื่อให้ได้เงินด้วยการเป็นหญิงโสเภณี ผู้ใหญ่และเด็กบางคนสวมเสื้อผ้าเก่า ๆ ขาด ๆ หากินอยู่กับกองขยะที่ส่งกลิ่นคลุ้ง

ความยากจนและการหางานสุจริตที่ให้รายได้ดีทำไม่ได้ ทำให้เกิดความข้องคับใจ ทำให้เห็นว่าสังคมมนุษย์เป็นสังคมที่แก่งแย่ง ทำให้คนเรามองเห็นผู้อื่นและสังคมเป็นศัตรู ทำให้เกิดอาชญากรรมเพื่อเป็นการตอบแทนแก้แค้นแก่สังคม ทำให้เกิดความรู้สึกต้องการทำลายล้าง และยังทำให้ราษฎรขาดความรู้จักรับผิดชอบต่อสังคม และการเมือง เกิดการรวมกลุ่มเพื่อรักษาผลประโยชน์ของบุคคลในวงการเดียวกัน โดยไม่คำนึงว่าจะเสียผลประโยชน์ของคนกลุ่มอื่นอย่างไร เหล่านี้นับเป็นชนวนให้เกิดการแตกแยกในสังคม ซึ่งอาจทำให้เกิดการวุ่นวายจลาจลขึ้นได้

จึงสรุปได้ว่า ความยากจนก่อให้เกิดอาชญากรรมและความสูญเสียต่าง ๆ รวมทั้งเกิดการแตกแยกในสังคม สุจริตชนต้องคอยระวังตัวเองและครอบครัวลูกหลาน จิตใจที่พะวงย่อมทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานหาเลี้ยงชีพลดต่ำลง ซ้ำยังต้องเสียเงิน เสียเวลา หาทางหาเครื่องมือป้องกันการปล้นการขโมย รัฐบาลเองก็ต้องสิ้นเปลืองมากมายในการเพิ่มกำลังตำรวจ และสร้างคุก

นี่คือ ตัวอย่างย่อ ๆ ของความเดือดร้อนจากความยากจน ถ้าผู้ใดสามารถกำจัดความยากจนให้หมดสิ้นไปจากสังคมได้ ย่อมจะถือได้ว่าได้ทำคุณประโยชน์ยิ่งใหญ่ให้แก่มนุษยชาติ

เศรษฐศาสตร์เป็นสาขาหนึ่งของสังคมศาสตร์ จุดมุ่งหมายของสังคมศาสตร์ตามความคิดของผมก็คือเพื่อหาทางให้มนุษย์อยู่ร่วมกันในสังคมได้ด้วยดี และเศรษฐศาสตร์มุ่งไปที่การหาทางทำให้มนุษย์อยู่ร่วมกันในสังคมได้โดยปราศจากความยากจน หรือคือเพื่อให้ได้อยู่ดีกินดีทั่วหน้ากันในสังคม (ไม่ใช่นอกสังคม !)

แต่ท่านเคยคิดฉงนสนเท่ห์ใจบ้างหรือไม่ว่าโลกก้าวหน้าขึ้น ความสามารถในการผลิตโดยส่วนรวมได้เพิ่มสูงขึ้น และทฤษฎีต่าง ๆ ทางเศรษฐศาสตร์ก็เกิดขึ้นเรื่อย ๆ แต่ทำไมความยากจนกลับดูยิ่งรุนแรงกว้างขวางขึ้น แทนที่จะบรรเทาเบาบางลงตามที่น่าจะเป็น? จึงน่าคิดว่ามนุษย์เรา โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ นักเศรษฐศาสตร์ และนักปกครองได้ละเลยหรือเพิกเฉยต่อสาเหตุมูลฐานแห่งความไม่เป็นธรรมที่ก่อให้เกิดความยากจน หรือมิฉะนั้นการแก้ไขขั้นมูลฐานก็ผิดวิธี บรรดาการแก้ไขอื่น ๆ ก็เลยพลอยไร้ผลไปด้วย Thomas Carlyle ถึงกับเรียกเศรษฐศาสตร์ว่า “ศาสตร์ที่น่าเศร้า” (Dismal Science)

ผมได้ศึกษาเศรษฐศาสตร์ทางไปรษณีย์จาก Henry George School of Social Science ในกรุงนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา ได้รับประกาศนียบัตรมา 3 ใบในหลักสูตร Fundamental Economics, Applied Economics และ Science of Political Economy การศึกษานี้ใช้เวลาว่างจากการทำงานคือ เวลากลางคืน และวันหยุดเสาร์ - อาทิตย์

การศึกษาจาก Henry George School of Social Science ทำให้ผมเห็นสาเหตุและวิธีแก้ไขปัญหาความยากจนของคนส่วนรวมขั้นมูลฐานตามที่ Henry George ได้เขียนไว้ในหนังสือ Progress and Poverty, Social Problems, Protection or Free Trade ?, The Science of Political Economy และอื่น ๆ หนังสือเหล่านี้พิมพ์ระหว่าง ค.ศ. 1879-1898 (ในการศึกษาต้องอ่านเอกสารประกอบซึ่งสถาบันจ่ายให้เพิ่มเติมจากหนังสือเหล่านี้ด้วย)

ถึงแม้หนังสือเหล่านี้จะเขียนไว้นานเกือบ 100 ปีมาแล้ว แต่เท่าที่ผมได้พิจารณาจากหนังสือทางเศรษฐศาสตร์อื่น ๆ มาก็ยังไม่พบว่าวิธีใดจะเป็นหลักมูลฐานเพื่อแก้ไขความยากจนได้ดีไปกว่าวิธีของเฮนรี่ ยอร์ช วิธีการบางวิธีเหมาะสำหรับแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าระยะสั้น แต่ไม่ได้ผลสำหรับระยะยาว และบางวิธีก็กลับเกิดผลร้ายในภายหลัง วิธีการบางวิธีได้ผลจริงแต่ไม่กว้างขวางทั่วถึง บางวิธีก็รุนแรงเกินไป และไม่คำนึงถึงสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล และบางวิธีก็เป็นเรื่องเพ้อฝัน ซึ่งไม่มีทางจะปฏิบัติให้เป็นจริงได้

สรุปแล้วก็คือ ผมเห็นว่าควรใช้วิธีการของ เฮนรี่ ยอร์ช เป็นหลักใหญ่ ซึ่งจะทำให้ระบบเสรีวิสาหกิจปัจจุบันมีความเป็นเสรีมากยิ่งขึ้น แท้จริงขึ้น และใช้วิธีอื่นบางวิธีมาประกอบเข้าด้วย

สิ่งที่ผมเขียนในหนังสือเล่มนี้ในสาระสำคัญแล้วไม่มีอะไรใหม่ เปรียบก็เหมือนกับว่าผมเอาความคิดของเฮนรี่ ยอร์ช มาเล่าให้ฟังต่ออย่างย่อ ๆ แต่เล่าด้วยสำนวนของผมเอง ถึงแม้ในเรื่องปลีกย่อยจะแต่งเติมเข้าไปตามความคิดของผมเองบ้างและของผู้อื่นบ้างก็ตาม

เค้าโครงของหนังสือนี้มีดังนี้

บทที่ 1 - 3 เป็นการทำความเข้าใจทั่ว ๆ ไปในเรื่องของเศรษฐศาสตร์ ซึ่งความรู้ที่ท่านจะได้รับจะหาได้ยากในหนังสือเศรษฐศาสตร์อื่นๆ ในขณะเดียวกันก็นำท่านเข้าสู่สาเหตุมูลฐานของความยากจนอันไม่เป็นธรรมแก่ชนกลุ่มใหญ่ในสังคมด้วย

บทที่ 4 แสดงถึงสาเหตุมูลฐานของความยากจน และวิธีแก้ไขที่ยุติธรรม และสอดคล้องกับกฎธรรมชาติ

บทที่ 5 อธิบายให้เข้าใจในเรื่องของการภาษีอากร และแสดงถึงผลของการเก็บภาษีประเภทต่าง ๆ อันจะมีแก่สังคม ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อพิจารณาว่า ภาษีใดควรเก็บ ภาษีใดไม่ควรเก็บ เพราะภาษีจะมีผลอย่างมากต่อความยากจน หรือความอยู่ดีกินดีของราษฎร

บทที่ 6 เป็นการพิจารณาวิธีแก้ไขความยากจนวิธีต่าง ๆ เท่าที่ได้เคยใช้กันมาแล้ว หรือที่เสนอกันเฉพาะที่มีค่าควรแก่การพิจารณา เพื่อเปรียบเทียบกับวิธีแก้ไขซึ่งเราได้กำหนดไว้ในบทที่ 4

บทที่ 7 กล่าวถึงข้อคัดค้าน และปัญหาต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับวิธีแก้ไขความยากจนตามแนวของเฮนรี่ ยอร์ช เพื่อเป็นข้อพิจารณาเพิ่มเติมให้กว้างขวางขึ้น

บทที่ 8 กล่าวสรุป และส่งท้าย

ที่ผมเรียงลำดับเอาสารบาญไว้ก่อนคำนำ ผิดแบบแผนของหนังสือทั่ว ๆ ไปนั้น เพราะผมไม่ได้รับทราบเหตุผลที่ดีพอว่าทำไมจึงจะต้องเอาคำนำไว้ข้างหน้า
ในเมื่อคำนำนั้นโดยแท้จริงไม่ใช่สิ่งที่อยู่นอกเรื่องไปเลย
ผมเห็นว่าสารบาญเป็นสิ่งที่ต้องใช้อยู่เสมอเวลาจะค้นหาเรื่อง
(โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับหนังสือซึ่งไม่มีดรรชนีค้นเรื่องไว้ท้ายเล่ม)
ผมจึงคิดว่าการหาสารบาญจะง่ายขึ้นถ้าเรียงเอาสารบาญขึ้นต้น

การสะกดการันต์ เช่น คอมมิวนิสต์ เดนมาร์ก นิวยอร์ก เอดินบะระ ใช้ตามประกาศราชบัณฑิตยสถาน เรื่องกำหนดชื่อทวีป ประเทศ เมืองหลวง มหาสมุทร ทะเล และเกาะ ลง 24 กุมภาพันธ์ 2508

หนังสือนี้เป็นเรื่องหนัก ไม่ใช่เรื่องเบาหรือเรื่องที่จะอ่านเพื่อความบันเทิง แต่ก็หวังว่าจะไม่ยากเกินไปสำหรับท่านที่มุ่งมั่นจะแก้ปัญหาให้แก่สังคมและตั้งใจใช้ความคิดพินิจพิจารณา เพราะผมได้ตั้งใจเขียนสำหรับสามัญชนทั่วไปอยู่แล้ว
อย่างไรก็ดีข้อความบางตอนในหนังสือเล่มนี้อาจไม่แจ่มแจ้งชัดเจน หรือบางทีก็อาจมีผิดพลาดได้ และการอ่านหนังสือเล่มนี้ย่อมไม่ได้อรรถรสซาบซึ้ง และสมบูรณ์เท่ากับฉบับภาษาอังกฤษของเฮนรี่ ยอร์ช ผมจึงขอถือโอกาสขออภัยไว้ ณ ที่นี้ และถ้าท่านผู้อ่านจะกรุณาซักถาม แนะนำ ทักท้วง หรือสนทนากับผมด้วยก็จะเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

อาจารย์มนตรี บริสุทธิ์ M.S. (Ag. Econ.) อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ รองอธิการบดีฝ่ายบริหารและอดีตรักษาการอธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้กรุณาสละเวลาและแรงงาน (แรงสมอง)
อันมีค่ายิ่งของท่านช่วยตรวจต้นร่างและได้ให้ข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการปรับปรุงหนังสือนี้ให้สมบูรณ์ดีขึ้นซึ่งผมขอขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ อย่างไรก็ดี
มิได้หมายความว่าความคิดเห็นของท่านตรงกับของผมเสมอไป
และความรับผิดชอบในเนื้อหาของหนังสือเล่มนี้เป็นของผมแต่ผู้เดียว

สำหรับหนังสือ Progress and Poverty ผมได้แปลเสร็จเมื่อ 10 กว่าปีมาแล้ว ได้เคยไปหาสำนักพิมพ์ 3 - 4 แห่ง แต่ถูกปฏิเสธ จึงยังมิได้พิมพ์ เพราะจะออกเงินพิมพ์เองก็ยังใจไม่ป้ำพอ ความหนาประมาณเกือบ 4 เท่าของหนังสือเล่มนี้ ผมจะยินดีอย่างมากถ้ามีผู้หนึ่งผู้ใดรับไปพิมพ์เผยแพร่

ส่วนการศึกษาเศรษฐศาสตร์ทางไปรษณีย์ (ใช้ภาษาอังกฤษ) ขณะนี้จะศึกษาได้กับ Henry George Institute, Room 462-A, 55 West 42nd Street, New York, N.Y. 10036 U.S.A. ซึ่งผมขอถือโอกาสเชิญชวนไว้ ณ ที่นี้ด้วย

สุธน หิญชีระนันทน์
385/9 ถนนอิสรภาพ แขวงบ้านช่างหล่อ
บางกอกน้อย กท. 7

บทที่ 1

เศรษฐศาสตร์ และ เศรษฐทรัพย์

1. เศรษฐศาสตร์

เศรษฐศาสตร์ เดิมภาษาอังกฤษใช้ Political Economy ต่อมาในคริสตศตวรรษที่ 19 จึงเริ่มใช้คำ Economics แทน หนังสือ Principles of Economics ของ Alfred Marshall นักเศรษฐศาสตร์อังกฤษซึ่งพิมพ์ใน ค.ศ. 1890 นับว่ามีอิทธิพลอย่างมากที่ทำให้เกิดความนิยมใช้คำหลังกัน แต่คำ Political Economy ก็ยังใช้กันอยู่มาก

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 (ซึ่งยังคงตีพิมพ์จำหน่ายอยู่เรื่อย ๆ) ได้นิยามศัพท์ไว้ว่า เศรษฐศาสตร์ คือ “ตำราว่าด้วยการผลิต การจำหน่ายจ่ายแจก และการบริโภคใช้สอยสิ่งต่าง ๆ ของชุมชน”

และนักเศรษฐศาสตร์ต่างก็นิยามศัพท์คำว่า “เศรษฐศาสตร์” แตกต่างกันไปตามแต่ความคิดเห็นของแต่ละท่าน

สำหรับนิยามศัพท์ตามที่ผมได้ศึกษามามีว่าดังนี้

เศรษฐศาสตร์ คือ “ศาสตร์ที่ว่าด้วยสภาพ(Nature)ของเศรษฐทรัพย์และบรรดากฎธรรมชาติซึ่งเป็นตัวควบคุมการผลิตและการวิภาคเศรษฐทรัพย์”

จากนิยามศัพท์นี้ เราจะเห็นได้ว่าเศรษฐศาสตร์เกี่ยวข้องอยู่กับ

1. เศรษฐทรัพย์ (Wealth)
2. กฎธรรมชาติ (Natural Laws)
3. ผลิตกรรม (Production) ซึ่งรวมถึงปริวรรตกรรมหรือการแลกเปลี่ยนซื้อขาย (Exchange) ด้วย
4. วิภาคกรรม (Distribution) หรือการแบ่งส่วนผลผลิต (เศรษฐทรัพย์) ที่ผลิตได้

การที่ไม่มี "การบริโภค" หรือ "โภคกรรม" (Consumption) คือการกินหรือการใช้สอยรวมอยู่ในนิยามศัพท์ด้วย ก็เพราะเขาถือว่าการบริโภคเป็นเรื่องของแต่ละบุคคล ไม่ใช่เรื่องส่วนรวมของสังคม ความต้องการบริโภคเป็นสาเหตุให้เกิดการผลิตอยู่แล้ว เศรษฐศาสตร์ควรจะจบลงเมื่อเศรษฐทรัพย์ได้ถูกแบ่งส่วนออกไป (เพื่อบำบัดความต้องการของมนุษย์) แล้ว ยกเว้นไว้แต่เมื่อมีการนำเอาเศรษฐทรัพย์นั้น ๆ มาใช้เป็นทุนดำเนินการผลิตต่อไปใหม่เท่านั้น

และที่ไม่มี "บริการ" (Services) รวมอยู่ในนิยามศัพท์ควบคู่กับ "เศรษฐทรัพย์" ด้วยก็เพราะเขาถือว่าบริการเป็นสิ่งไม่มีรูปร่างตัวตนและไม่คงทนเท่าเศรษฐทรัพย์
การแลกเปลี่ยนบริการมีขอบเขตจำกัด
การให้บริการส่วนใหญ่ก็หวังได้เศรษฐทรัพย์เป็นสิ่งตอบแทนและมักจะใช้เศรษฐทรัพย์หรือตัวแทนของเศรษฐทรัพย์ (คือเงินตรา) เป็นเครื่องวัดมูลค่าและเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนอยู่แล้ว นอกจากนั้นยังมีหลายอย่างที่เราคิดว่าเป็น "บริการ" แต่ที่จริงคือ "การผลิต" เช่น การขนส่งสินค้าและการขายสินค้าเป็นต้น (โปรดดูบทที่ 2 ข้อ 1)

อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่ว่า "การบริโภค" และ "บริการ" ควรรวมอยู่ในนิยามศัพท์ของคำว่า "เศรษฐศาสตร์" หรือไม่นั้น ผมขอยกให้อยู่ในดุลพินิจของท่านผู้อ่าน เท่าที่ได้อธิบายมาแค่นี้ก็หวังว่าท่านผู้อ่านคงจะพอเข้าใจอย่างกว้าง ๆ แล้วว่าเศรษฐศาสตร์คืออะไร

2. **เศรษฐทรัพย์** (Wealth)

คือวัตถุทั้งหลายนอกเหนือไปจากตัวมนุษย์ ซึ่งผลิตขึ้นด้วยแรงงานมนุษย์ เพื่อใช้บำบัดความต้องการของมนุษย์หรือช่วยในการผลิตสิ่งที่มนุษย์ต้องการ และมีมูลค่าในการแลกเปลี่ยน

ตามนิยามศัพท์ข้างต้น "เศรษฐทรัพย์" จะต้องมีลักษณะครบถ้วนทั้ง 4 ประการดังนี้

1. เป็นวัตถุ ซึ่งนอกเหนือไปจากตัวมนุษย์
2. ผลิตขึ้นด้วยแรงงานมนุษย์
3. สามารถบำบัดความต้องการของมนุษย์ได้ หรือช่วยในการผลิตสิ่งที่มนุษย์ต้องการได้
4. มีมูลค่าในการแลกเปลี่ยน

หากขาดคุณสมบัติดังกล่าวนี้ไปแม้แต่เพียงข้อเดียวก็ไม่ถือว่าเป็นเศรษฐทรัพย์

ความชำนิชำนาญหรือการมีความคิดเฉียบแหลมมิใช่วัตถุ จึงมิใช่เศรษฐทรัพย์ แต่เป็นเครื่องแสดงประสิทธิภาพของแรงงาน

ที่ดิน (จะนิยามศัพท์ในภายหลัง) มิใช่ผลผลิตของแรงงาน จึงมิใช่เศรษฐทรัพย์

เงินตรา ไม่ใช่เศรษฐทรัพย์ แต่เป็นตัวแทนของเศรษฐทรัพย์ ความเป็นเศรษฐทรัพย์ของเงินตราก็มีอยู่บ้าง แต่มักจะมีค่าเพียงเล็กน้อย คือมิได้มีมูลค่าเท่ากับเศรษฐทรัพย์ที่ตัวมันใช้แทน หรือไม่เท่ากับมูลค่าในการแลกเปลี่ยน (Exchange Value)

หรือมูลค่าที่กำหนดให้แก่เงินตรานั้น ๆ (Face Value หรือ Denominational Value) พูด ง่าย ๆ ก็คือ ธนบัตรใบละ 10 บาท อาจมีค่าที่แท้จริงเพียง 5 สตางค์ เท่านั้น (คือค่ากระดาษบวกกับค่าพิมพ์)

ไม้กระดานผุๆ หรือจอบที่สนิมกัดกร่อน ย่อมไม่มีมูลค่าในการแลกเปลี่ยน จึงมิใช่เศรษฐทรัพย์ (ในกรณีนี้ สิ่งของดังกล่าวเคยเป็นเศรษฐทรัพย์มาแล้ว แต่กำลังกลายสภาพกลับคืนสู่สถานะดั้งเดิม คือ “ที่ดิน”)

เศรษฐทรัพย์แบ่งเป็น 2 ชนิด คือ

1. โภคทรัพย์ ใช้บำบัดความต้องการโดยตรง
2. ทุน ใช้ช่วยในการผลิต

เมื่อได้รู้จัก “เศรษฐทรัพย์” แล้ว ควรทำความรู้จักกับ “สินค้า” (Good) ด้วย ซึ่งเขานิยามศัพท์ไว้ว่า คือ “สิ่งที่มิใช่มนุษย์ จะเป็นวัตถุหรือมิใช่วัตถุก็ได้ ซึ่งบำบัดความต้องการของมนุษย์”

ตามนัยนี้ “สินค้า” ย่อมหมายความรวมถึง “บริการ” ด้วย

สินค้า (Good) แบ่งออกเป็น

1. สินค้าทางเศรษฐกิจ (Economic Good) คือ สิ่งที่หาได้ยาก (Scarce)
2. สินค้าเสรี (Free Good) คือ สิ่งของที่หาได้ง่ายมีอยู่ทั่วไป เช่น อากาศ

แต่ในหนังสือเล่มนี้ นอกจากคำอธิบายนี้แล้ว คำว่า “สินค้า” จะใช้เฉพาะกับสิ่งของสำหรับซื้อขายเท่านั้น เพื่อมิให้สับสนกับคำว่า “เศรษฐทรัพย์”

คำว่า “เศรษฐทรัพย์” เองก็มีผู้ให้ความหมายแตกต่างออกไปอีก เช่น ให้หมายถึงสิ่งของที่หาได้ยาก (Scarce) โดยไม่พูดถึงการใช้แรงงานมนุษย์ผลิตขึ้น แต่ความจริงก็มีความสัมพันธ์กันคือ
ของที่หายากย่อมจะต้องสิ้นเปลืองแรงงานมากในการผลิตหรือการให้ได้สิ่งนั้นมา
สิ่งใดหาง่ายก็สิ้นเปลืองแรงงานน้อย (ทั้งนี้หมายถึงโดยเฉลี่ย
ไม่ใช่กรณีพิเศษเช่นคนโชคดีเผอิญขุดไปเจอเพชรเม็ดงามเข้าโดยไม่ต้องออกแรงขุดค้นมากมายเหมือนคนอื่นๆ)

การที่หนังสือเล่มนี้ตัดสินความเป็นเศรษฐทรัพย์ด้วยแรงงานด้วยนั้น
ก็เพื่อให้เห็นความแตกต่างระหว่าง “ที่ดิน” (ซึ่งรวมถึงทรัพยากรธรรมชาติด้วย) กับผลผลิตจากแรงงานของมนุษย์ (ซึ่งรวมถึง “ทุน” ด้วย) มิฉะนั้นคำว่า “ที่ดิน” จะสับสนปนเปกับคำว่า “ทุน” อยู่เรื่อยไป ซึ่งไม่เหมาะต่อการที่เราจะแยกมันออกจากกันเป็น “ปัจจัยการผลิต” ที่แตกต่างกันออกไปในภายหลัง

3. กฎมูลฐานในทางเศรษฐศาสตร์

กฎมูลฐานในทางเศรษฐศาสตร์มีอยู่ 2 กฎ คือ

ก. มนุษย์ย่อมหาทางบำบัดความต้องการของตนโดยใช้ความพยายามแต่น้อยที่สุด (Men seek to gratify their desires with the least exertion)

ข. ความต้องการของมนุษย์ไม่มีที่สิ้นสุด (Men’s desires are unlimited)

กฎข้อ ก. นั้น ก็คือถ้ามีทางไหนที่ลงทุนลงแรงน้อยแล้วได้สิ่งที่ตนประสงค์ มนุษย์ย่อมจะเลือกหนทางนั้น มนุษย์ย่อมจะพยายามหลีกเลี่ยงวิธีการที่สิ้นเปลืองแรงงานมากกว่า แต่ได้ผลเท่ากัน แม้ในเรื่องการออกกำลังกาย ซึ่งมีผู้ยกมาเป็นข้อคัดค้านเพื่อแสดงว่ากฎนี้ไม่จริงก็ตาม เพราะที่คนเราฝึกวิ่งนั้น มิใช่ว่าเขาต้องการจะออกแรงมาก แต่ต้องการให้ตนเองวิ่งได้เก่ง

ถ้าเกิดมีวิธีที่จะทำให้คนเราวิ่งได้เก่งโดยไม่ต้องฝึกวิ่งบ่อย ๆ (และไม่สิ้นเปลืองเงินทองมากด้วย) คนเราที่สติดี ๆ ก็จะเลือกวิธีนี้

กฎนี้ในเมื่อเราได้ศึกษาต่อไปก็จะเห็นได้ว่าจะทำให้มนุษย์ค้นคิดประดิษฐ์เครื่องยนต์กลไกต่างๆ ขึ้นมา ซึ่งยิ่งมีความสลับซับซ้อนและมีขีดความสามารถเพิ่มสูงขึ้นไปเรื่อย ๆ ประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งก็คือ จะทำให้เกิดการปรับแต่งตามธรรมชาติในระบบเศรษฐกิจแบบแลกเปลี่ยน (Exchange Economy) ซึ่งจะทำให้ผลตอบแทนต่อการทำงานในอาชีพสาขาต่าง ๆ มีความสมส่วนกันกับความยากง่ายในการประกอบอาชีพนั้น ๆ (ซึ่งจะได้กล่าวต่อไปในบทที่ 2 ข้อ 4 ค.) แรงดึงดูดของโลกทำให้น้ำปรับระดับเข้าหากันได้ฉันใด กฎข้อ ก. นี้ก็ปรับให้ผลตอบแทนในอาชีพต่าง ๆ กันมีความเท่าเทียมกันได้ฉันนั้น การปรับแต่งทางเศรษฐกิจตามธรรมชาตินี้จะเรียกเสียว่าเป็นไปตาม “การประสานสอดคล้องทางเศรษฐกิจ”(Economic Harmonies) ด้วยมือที่มองไม่เห็น (Invisible Hand) ตามความคิดของแอดัม สมิธ หรือตามกฎอุปทานอุปสงค์ (Law of Supply and Demand) ก็ได้ การปรับแต่งเช่นนี้มิใช่ว่าจะทำให้เกิดความเท่าเทียมกันขึ้นได้ตรงตัวทันทีเสมอไป ควรจะถือเป็นแต่เพียงแนวโน้มที่มีแรงผลักดันอยู่เสมอ เพราะว่ามีปัจจัยต่าง ๆ หลายประการที่ทำให้ความไม่เท่าเทียมกันยังคงมีอยู่ต่อไปรวมทั้งความไม่สมบูรณ์ทีเดียวในการแข่งขันในตลาดเสรี ซึ่งรวมถึงความไม่คล่องตัวในการเคลื่อนย้ายสถานที่อยู่และแรงงาน หรือการเปลี่ยนอาชีพ ซึ่งไม่อาจทำได้ทันทีที่ปรากฏว่าค่าแรงในอาชีพที่ทำอยู่ขณะนั้นต่ำลง อย่างไรก็ตาม แนวโน้มนี้ก็จะพยายามปรับแต่งให้เกิดความเท่าเทียมกันได้พอสมควร

ส่วนกฎข้อ ข. ความต้องการของมนุษย์ไม่มีที่สิ้นสุดนั้น คงจะพอทราบกันดีอยู่แล้ว มีผู้กล่าวว่าคนเรากินได้อย่างมากก็ไม่เกินขนาดกระเพาะของตนเท่านั้น ก็จริงหรอกครับ แต่อาหารคนรวยนั้นอาจเป็นอาหารทะเลราคาแพง ของที่หาได้ยาก หรือมีการประดิษฐ์การปรุงที่ประณีตยุ่งยาก จานหนึ่งหลายร้อยบาท ซึ่งคนจนจะใช้ซื้อกินได้นับร้อยมื้อ วิธีการทำอาหารที่นับวันแต่จะพิสดารยิ่งขึ้น และเป็นที่แพร่หลายแม้ในหมู่ผู้มีรายได้ปานกลาง ย่อมแสดงให้เห็นได้ดีถึงความไม่รู้จักพอของมนุษย์ สำหรับคนจนอาจพูดว่ามีกระท่อม 1 หลังก็พอใจแล้ว แต่ถ้าเขาบังเอิญรวยขึ้น เขาจะพอใจกับกระท่อม 1 หลังนั้นหรือ ? ถ้ารวยยิ่งขึ้นไปอีก ก็อาจต้องการบริเวณสำหรับเป็นสวนไม้ดอก ต้องการบริเวณสำหรับเล่นกอล์ฟ หรือแม้แต่สวนพร้อมทั้งลำธาร ทุ่งหญ้า ป่าเขาเป็นของตนเองคนเดียวสำหรับพักผ่อนหรือล่าสัตว์ ต้องการมีเครื่องบินส่วนตัว เรือยอช์ตส่วนตัว ฮาเร็มส่วนตัวและในอนาคตต่อไปก็อาจจะต้องการยานอวกาศสำหรับท่องเอกภพ (Universe) ฯลฯ

อย่างไรก็ตาม กฎทุกกฎย่อมมีข้อยกเว้น คนเรามักจะชอบหาข้อยกเว้นเหล่านี้ เพื่อยกเอาขึ้นมาแสดงว่ากฎนั้นไม่เป็นความจริง โดยหาได้เฉลียวใจไม่ว่า ข้อยกเว้นนั้นแหละที่พิสูจน์ว่ากฎนั้นเป็นความจริง เพราะถ้าไม่มีข้อยกเว้นก็ย่อมไม่ใช่กฎ

สำหรับกฎข้อ ข.นี้ ในหนังสือเล่มนี้ก็เพียงแต่จะมุ่งแสดงว่า เมื่อการผลิตเจริญก้าวหน้าขึ้น สามารถสนองความต้องการของมนุษย์ได้ดีขึ้นหลายหลากขึ้น มนุษย์ก็ยิ่งจะเพิ่มหรือปรับปรุงการผลิตขึ้นอีก เพื่อสนองความต้องการให้ได้มากหรือดียิ่งขึ้นไปเรื่อยๆ ไม่รู้จักสิ้นสุด จะต้องการวัตถุดิบสำหรับนำมาใช้ก่อสร้างทุนและทำเครื่องอุปโภคบริโภคต่าง ๆ มากขึ้น ซึ่งก็จะทำให้ต้องใช้เนื้อที่บริเวณ (ที่ดิน) และทรัพยากรธรรมชาติมากขึ้นๆ นับเป็นเหตุผลสำหรับบทที่ 4 ข้อ 1 คือ ผลจากกฎธรรมชาติว่าด้วยวิภาคกรรม

(ขออธิบายเพิ่มเติมเสียเลยว่า อุปสงค์หรือ Demand นั้น
มักจะหมายถึงความต้องการที่สามารถสนองได้ หรือ Effective Demand
คือไม่ใช่ความต้องการชนิดเพ้อฝันโดยไม่สามารถทำให้เป็นจริงขึ้นมาได้)